

Supplerende input fra lokal projektgruppe ifbm projektudkast af 17/2 2021

Se referat fra 2. møde 11. marts 2021.

Indkomne skriftlige henvendelser:

Finn Søndergaard DGI

Mail:

Høj til alle - og tak for invitationen til at være deltager på et virtuelt møde torsdag, den 11. marts i år.

Jeg har ikke skype på min pc. Alligevel går jeg med forestillingen om, at jeg godt kan være med. Er det en rigtig eller forkert opfattelse ?

Jeg er taknemmelig for, at vi kan fremsende vores holdninger på skrift.

I forbindelse med det første møde havde vi den samme mulighed.

Alle disse notater med ideer og holdninger - vil de følge med projektbeskrivelsen hele vejen til Christiansborg ?

Min fornemmelse er den, at nogle bidragydere går med følelsen af at være i den situation, at deres synspunkter blot er lagt til side. Arkiveret på Fussingø i en helt særskilt historisk filmappe. Mine egne tanker har gået lidt i samme retning.

Måske vil det være relevant på torsdag at redegøre lidt for proceduren.

I vedhæftede fil findes mine notater -

Indlæg til projektbeskrivelse og forvaltning For NATURNATIONALPARK FUSSINGØ

Udfoldelses mulighederne for alle DANMARKS IDRÆTSFORBUNDS friluftsidrætter vil efter min opfattelse blive væsentlig indskrænket i forhold til nu.

Et ydre Hegn.

Tilslutter mig derfor ikke opførelse af et ydre hegn – slet ikke i ca. 2 meters højde. Placere tonsvis af metal ude i naturen til millioner af kr. for at tilgodese en ide om øget biodiversitet i en **indhegning** – biller m.m. og en mindre ændring af plantevæksten. Det er for mig en meget stor overraskende, at en eller flere ide-magere på forholdsvis kort tid – få år - har evnet at skabe så stor interesse for ideen, at den er havnet på folketingets bord og blevet til en rammebestemmelse, som nu er ved at blive fyldt ud.

En proces – en ide siger jeg.

Siden sidste møde har jeg fra flere brugere hørt og fået fortalt, at de er af samme mening – ingen ydre hegn. Heste ryttere giver udtryk for så stor nervøsitet, at de vælger at afskrive arealerne for aktivitet. MTB.erne lidt på samme måde – måske lidt mindre utrygge. Men sporene risikerer flere steder at blive trådt op.

Lad naturen være natur uden indhegninger.

Skulle det alligevel **ende med et ydre hegn**, så vil jeg anbefale genbrug af hegn – to- eller treradedet.

Dyrearter:

Og vælger arter som passer til den slags hegning. –

Tilvænnning hvornår ? hvor mange år går der med det? hvis det nogen sinde sker. Dyrene har instinkt, men de finder også ret hurtigt ud af, at de reelt er heget inde. Hvor deres revir eller territorium går til. Deres adfærd bliver derefter tror jeg. De vilde dyr flygter vel. Men hvad gør stude og heste ?? Hvor mange uheld vurderes at være acceptable? Nogle få ? eller slet ingen ?? Skulle nogle alvorlige uheld finde sted, hvad vil reaktionen være ? At brugerne bliver forment adgang ? Så er der tilbage en ren dyrepark.

Må der udsættes vilde dyr i den danske natur ? eller i en indhegnet naturnationalpark ?

Et **organiseret dagorienterings løb** med en post placeret ved TREHØJE. En post for D/H 10 lettere øvede, da de tre høje er lette at få øje på på afstand. Hvad vil der evt. ske, når første deltager kommer til posten, og der samtidig er samlet flere hold af forskellige dyr ved højene ? Vil disse dyr vige ? finde et andet sted uden truende gener ? i en anden bevoksning ? på en nærliggende mark ? eller har de fundet ud af, at der i den nordligste del af Hesselbjerg skov og engene er fred og ro. Hvis de vælger den løsning i fuld firspring, hvad sker der så med andre brugere, som måtte befinde sig på dyrenes delstræk?

Det var et eksempel fra et dagorienteringsløb – hvad vil situationen være ved et **organiseret natorienteringsløb ?**

Hvis o-idrætten ikke kan få tilladelse til **organiseret aktivitet** – så meld det ud med en begrundelse. F.eks. orienteringsidrætten må nøjes med **Find Vej** projektet med de faste poster.

Beskrivelsen medtager nogle sætninger, der kan tolkes i retning af **zoner** . Men beskrivelsen er ikke udførlig – ej heller begrebet naturzoner. Skal naturnationalparken forvaltes efter sine helt egne regler/retningslinjer ? eller indgå som en del af den samlede driftsplan ?

O-idrætten – den organiserede - har flere gange fået udmeldt naturzoner. Det accepterer vi, men nogle gange tænker vi også, hvorfor gælder zonerne kun for os. Mange andre brugere aner ikke og mærker ikke noget til zoner eller indskrænkninger.

En repræsentant for MTB.erne har fortalt om et besøg på Fussingø, hvor chefen Peter B. viste rundt. Da turen gik igennem den nuværende studefold, advarede Peter – anbefalede en dæmmed adfærd indtil studene var passeret. Hvorfor nu det, når nu studene har gået der i 5-6 år og har vænnet sig til nogle brugeres adfærd.

Flere og andre brugere kunne sikkert bedre forstå den velmente henvisning, hvis rundvisningen foregik som visning af race på cykel, galoperende heste eller løbere i konkurrence. Der er trods alt stor forskel på hastighed og dermed adfærd.

Jeg opfatter hændelsen på den måde, at skal myndigheden træffe et valg bliver det til fordel for dyrene og ikke vi brugere.

Skiltning:

Skiltning ved alle indgange om advarsler og restriktive begrænsninger for brugere. Og alt sammen på **eget ansvar** vil der sikkert komme til at stå.

.

Sti og veje:

En enkelt sti anbefales at blive nedlagt. **Hvorfor?** Stien er inden for det ydre hegn og uden for det indre hegn. Hvorfor må vi brugere ikke benytte denne sti i sin fulde længde fra Kardamsvej og ind i skoven – uden en spærring i form af et væltet træ. Ved **fladefærdsel** kan stien jo bestå som i alle andre dele af skoven/området, hvor en menneske veksle måtte opstå.

Den foreslåede sti fra Læsten til Venning på den udvendige side af det ydre hegn og vel ca. 5 km lang opfatter jeg som værende for turismen.

En del af skovvejene forsvinder – hvorhen eller hvordan???

Biodiversitet:

En rig natur på naturens præmisser – lad det blive ved det.

Ikke **dyrehaver/naturnationalparker** i flæng med tanke på forslaget om op til 15 naturnationalparker. Som vil ligge hindringer i vejen for rigtig mange brugere. Og **minimere organiseret idræts** udfoldelse på de flere tusinde ha. Jeg har ikke troen på, at der vil være uændret brug af statens arealer i en kommende naturnationalpark.

Hvis det er det man vil sagde Morten D.D. til et TV-hold med kamera, som tog billeder af en pelsbrun hest stående helt stille i en græsbeplantning til livet ude i en eng eller et overdrev og der visende interesse for den nye adfærd af mennesker en efterårsdag med gyldne farver. Altså ER biodiversitet meget forskellig.

Bæreevne -

I beskrivelsen anføres det, at så mange stude – heste, kronvildt og råvildt kan arealet bære. Vurderes det.

Men hvad sker der med bæreevnen, når besøgstallet/brugere medregnes? Den forventede stigning af brugere inklusiv turister. Det er for mig et uvist punkt. Allerede i dag er der enormt stort brugertryk på arealerne.

Bynær skov:

Fussingø er bynær til Randers. Naturnationalpark er ikke ønskelig i en bynær skov.

Mvh. Finn S. – den lokale DIF repræsentant

Ø. Bjerregrav, den 1. marts 2021.

Evaldas Cepolionis – Sønderbæk beboere:

Mail:

Hej Matilde.

Hermed skriver jeg ang. ønsker-forslag for friluftaktivitet i fussingø nationalpark.

Jeg har været i dialog med vores friskolen og børnehaven, hvor bliver ønsket indhegnet Lejrplads og Shelter.

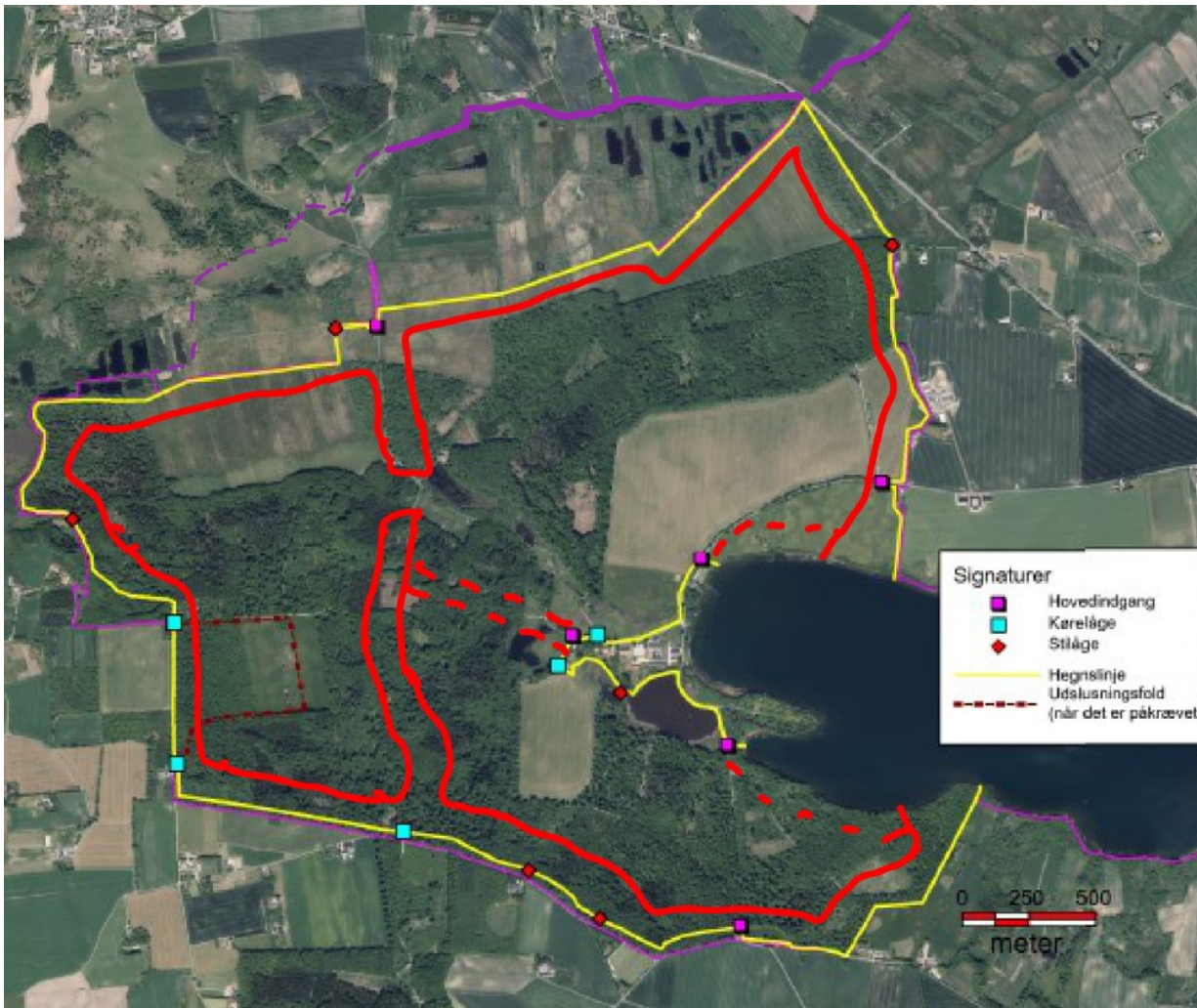
Jeg har lavet per udklipping med alternativ placering og inspiration billede :)

Se vedhæftet file :)

Tina Mariette Hansen – Brugerlauget:

”Her er skitsen jeg havde med til mødet i torsdags. Det er en principskitse der illustrerer muligheden for at give mulighed for at færdes udenom og igennem skoven, med begrænset færdsel i det indhegnede område.

Hvis en stor del af de nuværende brugere af skoven henvises til udskovene, vil det være et problem at det indhegnede område vil afspærre fra adgang til udskovene, fra nord. Derfor foreslår jeg at der laves mulighed for at komme sikkert og trygt igennem det indhegnede område.

Princippet er at lave en vej/sti fra nord til syd, som er delvist frahegnet. Dyrene kan frit passere på begge sider af vejen/stien og passere fra den ene side af vejen/stien til den anden, på et relativt smalt stykke. Skovens brugere kan færdes på det meste af vejen/stien uden at komme i kollision med kvæg eller heste. Der hvor dyrenes overgang skal passeres vil der være en låge på hver side. Man kan se fra den ene låge til den næste og hvis der ingen dyr er at se, kan man trygt og sikkert krydse indhegningen. Er der dyr at se kan man vælge at vente til de har passeret, eller at vende om. Det vil derfor være muligt at holde afstand og undgå de græssende dyr, når man passerer igennem det indhegnede område. På den måde kan der gives mulighed for tryk og sikker færdes igennem det indhegnede område på en nem og billig måde selv om der går græssere på hele arealet.

Det vil være muligt med minimale konsekvenser, at lave yderligere adgang med samme princip. Det kan være en sti der forbinder en nord/syd-sti med området omkring slottet. Det vil desuden gøre en stor forskel om man generelt placerer hegnet eks. 20-50 meter fra kant/skel så man også kan færdes på en sti, hele vejen omkring det indhegnede område. Det vil give mulighed for adgang til gennemgangen/stisystemet fra alle sider af skoven og give yderligere mulighed for at kombinere og variere oplevelsen ved at færdes i

området. En fordel er også at områderne imellem stierne i større grad vil blive fravalgt af skovens brugere og dermed vil der være mere ro til dyrene.

Den lilla streg nord for området er en eksisterende naturskøn vej med forbindelse til engene/mosen imellem Sønderbæk og Øster Bjerregrav. Denne vil vej vil måske kunne forbindes med en nord/syd sti igennem det indhegnede områder og bruges til at skabe yderlige forbindelse med området nord for Fussingø.

Naturnationalpark Fussingøs venner:

Om hegn rundt om friluftsfaciliteter

Vi synes som udgangspunkt at hegn om friluftsfaciliteterne er overflødig. Ved en shelter er der f.eks. ingen fare. Skal der alligevel være hegn, foreslår vi naturligt hegn, f.eks. raftehegn. Hvis det viser sig at ryttere ønsker at komme ridende til shelterne og overnatte i selskab med deres heste, foreslår vi en løsning, så de nemt kan lukke deres heste inde, uden at vi andre ikke behøver at føle os i bur.

Pasning af arealerne:

I udkastet kap. 2.2.4 side 29, afs. 2 står at stier skal passes maskinelt. Vi mener at dyrene skal passe hele arealet indenfor hegnet for at fremme biodiversiteten.

Pasning af vegetationen ved og under hegnet er ok og evt udenfor hvis man ikke kan finde på andre tiltag som underbygger NNP-tiltaget i stedet.

Forslag til placering af ryttervenlig p-plads, picnic-areal og informationstavler

Kortet 1

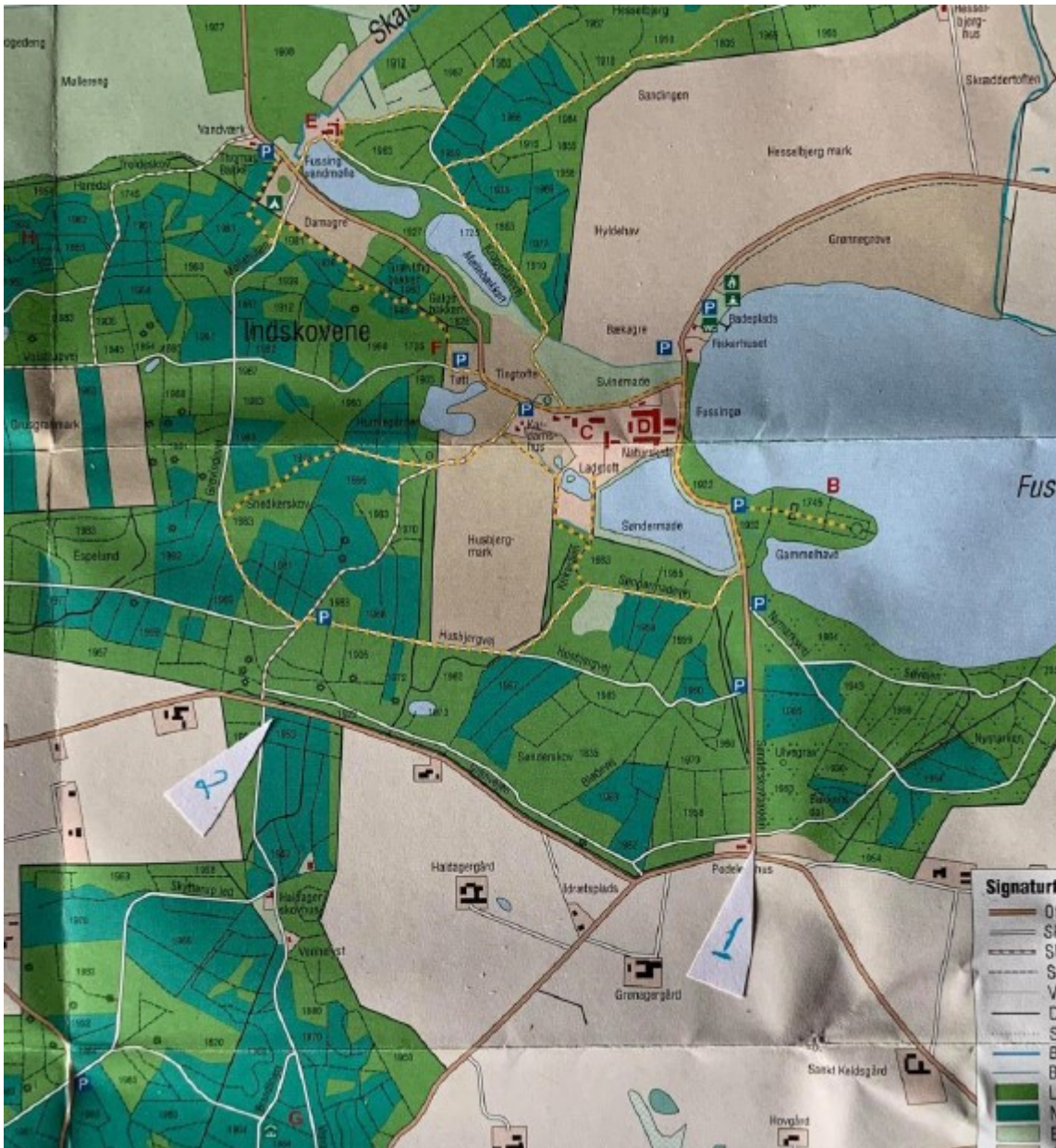
pil 1/

Podeledsvej-Fussingøvej (øst for Fussingøvej): stor p-plads egnet til hestetrailere. (+kort 2 blå prik)

Kort 1

Pil 2/

Podeledsvej/fussingøvej (vest for Fussingøvej): picnicområde

Her kunne laves en større p-plads og et picnic-areal med borde og bænke under tag udenfor hegnet. På området kunne være informationstavler, også under halvtag, som fortæller om den natur der er i området og hvordan man færdes ved de store græssere. Desuden hvor man digitalt kan indhente mere information, læring og vejledning om den natur man er i gang med at besøge. Evt kunne denne P-plads være så stor, at man kunne lægge store stammer på midten som man kunne køre rundt om med sin heste trailer, og stadig have plads til at parkere en hestetrailer og til at få hesten ud. (se evt punktet om multifunktionel sti)

P-pladser i Udskoven: Naturnationalpark Fusingøs Venner

Vi har hørt ønsker om flere P-pladser i Udskoven. Inden etablering af eventuelle p-pladser, håber vi at I vil gennemføre de besøgstællinger, som Brostrøm nævnte på mødet. Vores indtryk er, at hverdagstrykket ikke er så stort på flere af skovens p-pladser.

Hundskoven:

Den nye hundskov bør blive indhegnet så man har mulighed for at ha´ løs hund igen et sted i skoven. Måske kunne hegnet fra den nuværende hundskov samt det hegn, der er sat om de nye træer, genbruges i den nye hundskov?

Kort 1

Pil 2/

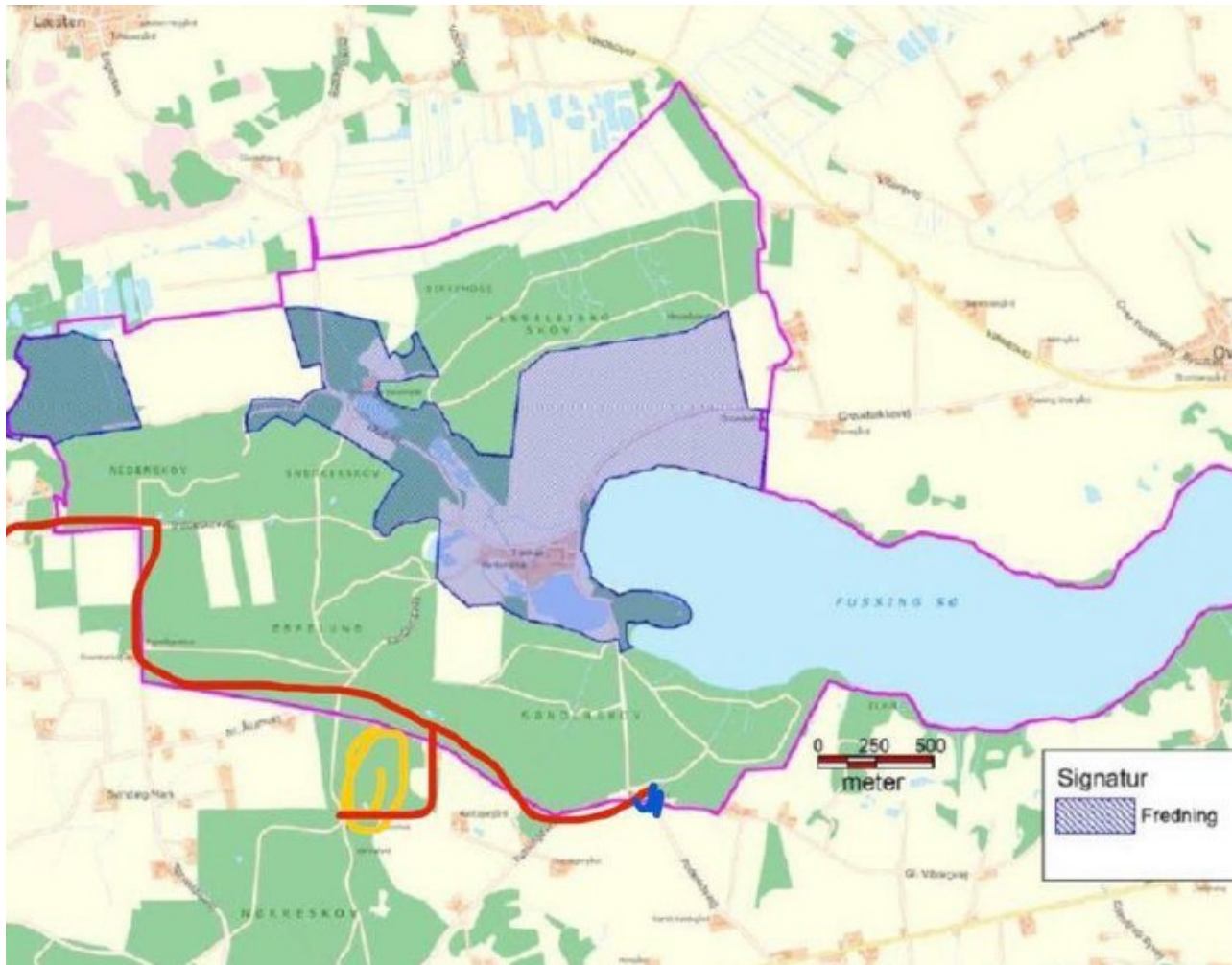
Vil det måske være en fordel at udvide p-pladsen? Stedet bliver centralt.

Kort 2

Gul Cirkel

Forslag til placering af den nye hundeskov.

Til venstre i krydset v. Nr. Ålumvej, Kardamsvej, grusvej Gl. Viborvej

Multifunktionelle sti udenfor hegnet:

Vi bakker op om den sti udenfor hegnet langs skovkanten nord for Nr. Ålumvej, der er foreslået i udkastet. Vi foreslår endnu en sti udenfor hegnet, nemlig en sti, der starter på Podeledsvej og fortsætter hele vejen langs skovkanten mod Kardamsvej over Nr. Ålumvej, bag om den "ny hundeskov". Således man kan komme til Udeskoven og undgå knudepunkt ved Kardamsvej (se kort 2, Rød streg)

Valg af dyr m.m:

Kronhjorte: vi så rigtig gerne danske dyr. Når bestanden skal tilpasses, kunne de så måske sættes ud på den anden side af hegnet? Alternativt kunne lokale jægere måske få lov at tilpasse bestanden?
Antallet af stude: I udkastet foreslås at der lægges ud med 100 stude. Kunne vi starte med 50 for måske langsomt at vænne folk til, at det ikke er så farligt, og at dyrene sagtens kan klare sig?

Forvaltning af de udsatte dyr:

Kan det på nogen måde undgås at studene skal øremærkes med de almindelige gule plastmærker, som bliver sat igennem ørene? Det har ikke meget med dyrevelfærd at gøre, hvis de rykker dem af i en grenkløft, og hvad skal man stille op med et velfungerende dyr, som har mistet sit mærke?

Forslag til forvaltnings tiltag:

- Brug erfaringerne fra Molslaboratoriet, som har fuldt styr på deres udsatte dyrs levned.
- Ansæt en landbrugsuddannet eller lignende som forvalter området og med ansvar for de udsatte dyrs velbefindende.
- Måske bør der etableres en overordnet NNP-ekspertgruppe med speciale i foder i miljøet, viden om de udsatte dyrs behov, huld m.m.?
- Der bør være en helt klar og tydelig køreplan for de udsatte dyr. Hvornår og af hvem skal de tilses, hvad er proceduren ved f.eks et brækket ben, hvor langt må huldscoren komme ned o.s.v.
- Informationen bør være offentlig tilgængelig, evt. digitalt.
- At dyrene lovligt må tilses med hjælp fra droner
- At vi får dyr af hårdføre racer, som kan klare det danske vejrsluner og egner sig til helårsgræsning.

Tilskudsfoeding:

Der bør indskrives hvilken form for tilskudsfoeder, der skal gives, hvis det bliver nødvendigt. Vi foreslår hø eller tørt kvalitetswrap - og at nogen med relevant faglighed har det sidste ord!

Om fældning af nåletræer, og læ og ly i den kommende NNP-Fussingø:

Fussingø er et omsust og vådt område. I forbindelse med vinterkulden 2021 var østenvinden rigtig hård på de åbne og mindre åbne områder nær slottet. Mange steder står nåletræerne godt i forhold til at give læ og ly. De bryder vinden godt, og de bidrager med tørt leje. Så vi ville være kede af hvis man ukritisk fælder eller veteraniserer disse nåletræer, bare fordi de står i klynger. (Birgittte sender gerne videodokumentation) Pas på man ikke laver en monokultur ved konsekvent at fælde nåletræer.

Træerne og dyrearterne i den nuværende Fussingø kontra kommende NNP-Fussingø:

- Veteranisering - kan vi få nogle træskærer Kunstnere ud at bidrage?
- Vi mangler ROD-kager i forbindelsen med projektet! Hvor er de planlagt henne?
- Kan vi evt få nogle Lindetræer på spredte pletter på græssletterne ?
- Ifølge udkastet forventes halvdelen af rødgranerne fjernet, selvom den er hjemmehørende. Det synes vi er for meget af hensyn til egerbestanden, som ofte ses, hvor der er nåletræer. Desuden holder lille korsnæb og fuglekongerne til ved nåletræer. Sortspætterne ses også ofte i den sydlige del af området hvor der nu er skovvariation nål-løv.
- Molslab har konstateret, at den billigste måde at bekæmpe gyvel er ved at sætte græssere ud og give tid. Kunne vi i stedet for at få fjernet alle de oversøiske træer få veteraniseret og ROD-væltet nogle af dem i stedet og så se, hvad der sker med resten? Måske løser problemet sig selv.

Tilbage melding på nye forslag fra projektgruppemødet:

Det gl. Spor som Tina Mariette foreslog som mulig sti nord om indhegningen i udkastet lyder som godt forslag. Kan stien mon laves så den fra Øster Bjerregrav og Over Fussing nemt kan komme den vej og evt. kobles på stien til-fra Læsten, så man kan komme fra både Over Fussing-Ø. Bjerregrav og Læsten til Udskov, uden at skulle ind i NNP-indhegningen?

Andet:

Lovforslag om. anmeldelser:

Vi kunne godt tænke os at det havde en konsekvens, hvis man gentagne gange melder et dyrehold/rewildingsprojekt naturpleje/rewildingsprojekt, hvor der ikke er noget at komme efter.

Ideer til de kommende NNP-projekter:

Udkastet til projektforslaget bør indeholde en ordbog over fagord, så det bliver nemmere at læse og forstå det. Hvad betyder f.eks.:

- Kulturhegn
- Oversøiske træarter

Notat fra Ålum og Omegns Beboerforening til andet møde i den lokale projektgruppe ved NNP

Vi har haft mulighed for at læse og kommentere på det oplæg som Brugerlauget har lavet. Det har vi som Beboerforening ikke ønsket at kommentere på, vi har valgt at forholde os neutrale.

Medlemmer i Ålum og Omegns Beboerforening er medlem af mange årsager og vi vil derfor ikke indtage et standpunkt som vores medlemmer ikke har givet os stemme til. Desuden tror vi at rigtig mange borgere i Ålum og Omegn har mulighed for at give deres besyv med via medlemskab af de forskellige brugergrupper på facebook for NNP.

Så i denne omgang bliver det til et stemningsbillede fra bestyrelsen, enten personlige oplevelser eller fra naboer og andre man har mødt:

Hellere ét stort hegn i forhold til mange mindre.

Der bør være ekstra opmærksomhed på området ved søen hvor der, især om sommeren, er mange bilister og badende gæster til søen. Parkeringsområder for gæster skal være tydeligt afmærkede og der skal være mange. Og det skal være muligt og sikkert for to biler at passere hinanden.

"Det er godt nok mange dyr, der skal gå i heget". Det er et generelt indtryk og det er blevet forstærket efter de voldsomme billeder fra Mols, hvor vi har set dyr der har sultet og manglet føde i vinteren. Det må bare ikke ske at vi oplever dyr der sulter. Dyrevelfærd med undersøgelser, tilskuds fodring, tilsyn osv. skal sikres.

Der er mange der har en holdning til mountainbikere i skoven. Alle er opmærksomme på at der er anlagt officielle stier, at de har ret til at være der, at de har aftaler med Naturstyrelsen om anlæg af stier, men det opleves voldsomt at der køres stærkt, der kommer mange, cyklisterne forventer at have førsteret og tager ikke hensyn – nogen synes de næsten må springe for livet.

Desværre fortælles det også, at der cykles udenfor stierne.

Der ses stadig hunde uden snor i skoven.

Hundeskoven et nyt sted, er et stort ønske.

- Og helt generelt oplever de fleste en glæde og en spænding over hvad der kommer og en forventning om at det skal nok blive godt.

Venlig hilsen

På vegne af Ålum og Omegns Beboerforening

Ghita Tougaard

Randers Kommune:

Hej Mathilde,

Herunder sender jeg Randers Kommunes faktuelle kommentarer til udkastet for Naturnationalpark Fussingø.

Overordnet set anvender rapporten mange lokale kaldenavne, som kan være vanskelige at orientere sig i. Desuden mangler der kildehenvisninger til de nævnte data.

Veje og Trafik

Kort 2 side 9 og kort 12 side 28 bruger ikke samme baggrundskort, som de øvrige. Vi savner vejnavne til at orientere sig på de to kort. Vi vil anbefale at man bruger ens baggrundskort med vejnavne på kortene.

Kort 15 side 32, viser ikke alle nuværende veje. Det ser ud som om de i signaturforklaringen nævnte nuværende veje er vel skovveje, og kommunevejene er ikke markeret. Se kortet nedenfor, hvor kommunevejene er vist med grønt- Grovebakkevej, Vasevej og Nr. Ålumvej.

Natur

Side 12:

Rigkær på engen nord for slottet er udgået af den seneste kortlægning.

Side 14:

Stor Kærguldsmed er efter kommunes kendskab ikke fundet inden for området for NNP.

Grøn kølleguldsmed er til gengæld fundet i området i 2008 (kilde Naturbasen).

2.1.4. Bilag IV-arter Side16

Stor kærguldsmed har ikke tidligere været fundet i området.

2.1.5. Trude og sjældne arter side 16

”arter af svampegruppen vokshatte”. Der er ikke fundet arter af sjældne vokshatte i området. Se kommentarer til bilag 1.

Der nævnes fx et fund af Skællet kødpigsvamp. Fundet er et ældre fund fra 1994. Er forholdene i skoven stadig til stede til at det sandsynligt at den stadig findes i området (den er forsvundet fra mange

næringsbelastede områder og er i nyere tid kun kendt fra silkeborgområdet og kystområder) og vil den evt. vil kunne gen-indvandre?

2.1.2. §3 områder side 11

Der bliver ikke nævnt noget om naturindhold for moser, enge og overdrev. Dermed giver rapporten ikke mulighed for umiddelbart at vurdere naturindholdet. Det kan være hensigtsmæssigt fx at der nogle udvalgte arter for hver naturtype fx fra de mindre små forekomster af rigkær på Skovridderen.

Tabel 1c Liste med områdets *danske truede arter

Der mangler kilde-angivelser til disse data, samt årstal for seneste fund. Arter som er fundet for mere end 20 år siden kan være forsvundet.

Det kan undre at tabellen ikke er opdateret efter den nye rødliste fra 2019. Fx bør håret judasøre (EN) og Koralpigsvamp (NT) nævnes.

Svampe-data fra overdrev (taget fra Svampeatlas.dk) tæge-vokshat, skarlagens vokshat og gråbrun vokshat: Disse data er ikke fundet inden for NNP Fussingø.

Data er blevet gennemgået og det er konstateret, at der er tale om ældre data fra 1998, som har været angivet med stor unøjagtighed på 250 m i Svampeatlas.dk (auto-genererede data ud fra et lokalitetsnavn).

Data stammer ikke fra Fussingøs enge, men fra overdrevene i Læsten Bakker.

Disse arter findes kun på bedre overdrev (med lavt næringsindhold), som ifølge kommunes kendskab ikke findes på Fussingøs ejendom.

Data er efterfølgende justeret i Svampeatlas.dk.

Venlig hilsen

Pia Boisen Hansen
Biolog